

FLORENCE NIGHTINGALE
- CURRICULUM VITAE
(1820 - 1910)

Bačišinová J.¹, Valdmanová K.¹, Bačišinová A.²

¹*Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta zdravotníctva,
Katedra ošetrovateľstva*

²*Klinika hematológie, FNŠP L. Pasteura Košice*

Abstrakt

Článok informuje o živote Florence Nightingalovej (1820-1910) v chronologickom slede od narodenia až po smrť. Zároveň uvádzame jej najvýznamnejšie literárne diela.

Kľúčové slová: Florence Nightingale - curriculum vitae

Abstract

Our article informs about the life of Florence Nightingale (1820-1910) in the chronological sequence from her birth up to death and lists her most important literary works.

Key words: Florence Nightingale - curriculum vitae

Meno Florence Nightingale je jedným z najsprávnejších vo svete ošetrovateľstva. Florence Nightingale je považovaná za prvú teoretickú moderného ošetrovateľstva na svete. Život tejto *"dámy s lampášom"* bol veľmi pestrý, aj keď väčšinu z neho prežila v ústraní. Oproti tomu jej dielo, najmä literárne, je rozsiahle a reaguje na požiadavky doby (1).

Florence Nightingale sa narodila rodičom Frances Smithovej a Edwardovi Wiliamovi Shore, ktorý neskôr prijal dedičné priezvisko Nightingale. Rodičia Florence Nightingale sa zosobášili v roku 1818 a následne určitý čas strávili v Európe. V roku 1819 sa narodila jej staršia sestra - Frances Parthenope Nightingale, neskôr lady Verneyová.

Ďalej chronologicky uvádzame život Florence Nightingale od narodenia až po smrť.

1820 - 12. mája sa vo Florencii v Taliansku vo Villa Colombaia neďaleko Porta Romana narodila Florence Nightingaleová. Meno, podobne ako jej sestra, dostala podľa miesta narodenia.

1821 - rodina Nightingale sa vracia do Anglicka a skúša sa usadiť na dedičnom majetku v Derbyshire. Grófstvo Derby vlastnila rodina Nightingale v rokoch 1760 - 1935. Jej otec vystaval pre svoju rodinu nové sídlo, ktoré nazývali Lea Hurst. V ňom začala rodina bývať v roku 1823 a považovali ho za letný dom.

1825 - Nightingaleovci sa presťahovali do sídla Embley Park vo farnosti Wellow v Hampshire. Tu Florence vyrastala a tu sa vracala rodina po pobyte v letnom dome. V tej dobe sa takisto začína jej seriózne vzdelávanie v oblasti jazykov, učila sa po grécky, latinsky, francúzsky, taliansky, nemecky a získala aj vedomosti z filozofie, histórie a matematiky. Matematika bola v tom čase považovaná za nepotrebnú pre vzdelanie dámy.

1837 - 7.februára v Embley Park Boh prehovoril k Flo-

rence. Ako sama píše: *"Boh ma povolal do svojich služieb."* V tom čase nechápala o akú službu ide. V septembri spolu s rodinou cestuje po Európe. Sídlo v Embley Park je v rekonštrukcii.

1839 - v apríli sa rodina vracia do Anglicka. V júni sú obidve sestry Nightingaleové a ich dvaja bratrance Nicholsonovci predstavení kráľovnej Viktórii na narodeninovej oslave. V septembri sa rodina sťahuje do obnoveného sídla v Embley Park.

1842 - Florence stretá Richarda Moncton Milnesa.

1844 - Florence prejavuje záujem pracovať v charite, v nemocnici, alebo inde, podobne ako *"Katolícke sestry"*. V tom istom roku dostáva od bratranca Henryho Nicholsona ponuku na sobáš, ktorú odmieta.

1845 - Florence chce pracovať a učiť sa v Salisburskej nemocnici. Rodina je zdesená, s ohľadom na vtedajšiu povest týchto sestier. V tých časoch kultivovaná dáma nemohla pracovať v nemocnici.

1846 - Lord Ashley povedal Florence o vládnej správe, ktorú nazývali *"Modrá kniha."* Vtedy začína Florence so samoštúdiom v oblasti nemocníc a verejnej hygieny.

1847 - jar. Richard Moncton Milnes žiada Florence o ruku. Ona je na pokraji psychického zvrátenia. So Selinou a Charlesom Bracebridgeovcami odchádza do Ríma, kde stretáva Elizabeth a Sidney Herbertovcov.

1848 - Florence pomáha pri otvorení Charmouth-ského domu pre rekonvalescentov v spolupráci so Sidneyom Herbertom. Preukázala tu svoju odbornosť v zdravotnej službe.

1849 - po 7 rokoch čakania R. M. Milnes požaduje definitívnu odpoveď na ponuku na sobáš. Florence ho odmieta. Bolo to pre ňu veľmi ťažké rozhodnutie. Sobáš by podľa nej zničil jej úmysel slúžiť Božiemu volaniu. V decembri odchádza s Bricebridgeovcami na cestu po Níle a po Grécku. Potrebuje sa zotaviť po tomto ťažkom životnom rozhodnutí (2).

1850 - po nílskom výlete Florence odcestovala do Európy. Od 31.7. do 13. 8.1850 prvýkrát navštívila Protestantický inštitút pre praktický výcvik diakoniek v Keiserwerthe nad Rýnom.

1851 - od 6.júla do 7.októbra Florence absolvovala praktický výcvik v Keiserwerthe. Tu sa naučila všetky detaily o práci v nemocnici, o ošetrovaní chorých, o riadení nemocníc a podobných inštitúcií. Cestou z Keiserwerthu Florence navštívila Paríž, kde študovala ošetrovateľský systém a manažment nemocníc pod vedením sestier sv. Vincenta de Paul.

1853 - Florence začala dostávať od svojho otca pravidelnú rentu 500 libier ročne (*okolo 1 - 1,5 milióna Sk dnes*). Florence píše a vydáva dielo Cassandra. V marci k nej opäť prehovoril Boh. Vo svojich spomienkach píše: *"Požiadal ma, aby som konala dobro pre Neho bez ohľadu na vlastnú povest a postavenie."* Florence pochopila službu Bohu ako službu chudobným chorým. Svoje odhodlanie pomáhať preukázala ako riaditeľka *"Domu pre choré dámy"* (Home for Gentlewomen During Illness).

1854 - Anglicko po boku s Tureckom vstúpilo do vojny s Ruskom (Krymská vojna). Boh znova prehovoril k Florence Nightingale. Po správach od vojnových korešpondentov z bojiska o katastrofálnych podmienkach ranených píše list Sidneymu Herbertovi, ministrovi vojny

a ponúka mu svoje služby. Berie to ako svoje povolanie, resp. poslanie dané Bohom. Odchádza so skupinou 37 - 38 sestier do Turecka. Čiastočne to boli dobrovoľníčky a čiastočne vyškolené sestry. Do Scutari v Turecku prišli 4. novembra. Už dva dni po príchode začali pracovať. Všetky sestry vložili do služby chorým a trpiacim celé svoje telo, dušu a srdce. Ako prvá Florence zreorganizovala operačné a pooperačné miestnosti. Zorganizovala službu pri ďalších chorých. Sestry pracovali 12 a viac hodín denne. Sama Florence až v noci s lampou v ruke robila vizitu, obchádzala jednotlivé sály lazaretu (Barrack Hospital), zastavovala sa pri chorých a zisťovala ich potreby. Organizovala starostlivosť o tisíce ranených. Vo februári 1855 klesla ich úmrtnosť pod 42 %. Florence v tom istom roku ochorela na tzv. Krymskú horúčku (*predpokladá sa, že išlo o brucelózu*).

1856 - z Turecka evakuujú posledných britských vojakov a sestry. Florence sa vracia domov do Lea Hurst. Dostáva množstvo darčiekov a ďakovných listov. Absolvuje audienciu u kráľovnej Viktórie a princa Alberta. Rozpráva svoje zážitky a skúsenosti z Krymskej vojny.

1857 - vzniká Kráľovská komisia, ktorá sa zaoberá zisťovaním ťažkostí v anglickej armáde počas Krymskej vojny. Florence pre túto komisiu vypracovala rozsiahlu správu, v ktorej kompletizovala fakty o zdravotnej starostlivosti o vojakov. V tom istom roku začína pracovať na svojom celoživotnom diele, na riešení problematiky verejnej hygieny v Indii. U Florence Nightingaleovej sa začína prejavovať choroba PTSD (*posttraumatic stress disorder*). Počas tejto choroby sa stáva samotárkou, je čiastočne pripútaná na lôžko a prijíma iba vopred dohodnuté návštevy, aj to iba raz za čas. Florence po návrate z Krymskej vojny už nikdy neprijala žiadne verejné funkcie a nevystupovala na verejnosti. V tom istom roku ju požiadal o ruku Sir Harry Verney. Odmietla. O rok neskôr sa oženil s jej staršou sestrou Parthenope.

1859 - Florence vydáva malú knihu "Poznámky o ošetrovatelstve (Notes on Nursing)". Táto kniha sa stala veľmi populárnou. Druhýkrát bola vydaná v roku 1860 a v 1861 roku obohatená o kapitolu "Starostlivosť o deti". Táto kniha vyšla v miliónových nákladoch na celom svete.

1860 - 24. júna bola otvorená "Nightingaleovej škola pre vyučovanie sestier" (The Nightingale Training School for nurses) pri Nemocnici sv. Tomáša v Londýne. Na čele školy stála pani Wardroper. Florence riadila všetky detaily ohľadom otvorenia školy zo svojho bytu v Londýne. Škola bola veľmi úspešná. Florence Nightingaleová sa tak stala zakladateľkou moderného ošetrovatelstva a vytvorila nový imidž sestier - žien ako novej profesionálnej skupiny.

1861 - Boh prehovoril k Florence štvrtý a posledný krát. V tom istom roku ju požiadala Armáda Spojených štátov o pomoc a rady pri organizovaní zdravotnej starostlivosti. Florence posielala svoje informácie a ponúka služby anglických sestier. Cez Vianoce je Florence veľmi chorá a všetci sa obávali, že zomrie. Po tejto epizóde choroby má problémy s chôdzou a nasledujúcich šesť rokov chodí iba z izby do izby. Napriek tomu neustále pracuje.

1862 - publikuje prácu "Pozorovania" (Observations), v ktorej popisuje hygienické problémy v Indii.

1864 - pracuje na riešení problematiky usporiadania podmienok domáceho ošetrovateľského systému, pôrodníc, kasární pre ženatých vojakov, nemocnice pre duševne chorých a chudobných, organizuje pomoc chudobným chorým - všetkým: ženám, mužom, deťom, duševne chorým aj zdravým.

1865 - október. Florence sa sťahuje do bytu na South Street No.35, neskôr číslo 10, kde žila až do svojej smrti.

1867 - pracuje na otázkach o verejnej hygiene, novorodeneckej úmrtnosti a hygienických problémoch v Indii. Florence často kolabuje a má problémy s koncentráciou.

1871 - vydáva knihu "Poznámky o nemocniciach."

1872 - Henri Dunant priznáva, že práca Florence ho oslovila a viedla k myšlienke založiť medzinárodnú organizáciu Červený kríž.

1872 - 1880 - je veľmi ťažkým obdobím v živote Florence. V roku 1872 zomiera pani Bracebridgeová, v roku 1874 zomiera jej otec a v 1880 aj mama.

1883 - sestra Parthenope ochorela na veľmi ťažkú formu artritídy. Florence sa začína pohybovať na invalidnom vozíčku.

1887 - bola založená Britská asociácia sestier.

1890 - zomiera sestra Florence Nightingaleovej, Lady Parthenope Verney. V tom istom roku nahráva na záznam hlas Florence Edison company.

1896 - Florence sa obmedzene pohybuje a zostáva vo svojej spálni až do smrti.

1902 - Florence nemôže dlho čítať a veľmi ťažko sa jej píše. Prijíma služby spoločníčky, gazdinej a sekretárky.

1907 - dostáva ako prvá žena "Rad za zásluhy" od kráľa Edwarda VII.

1910 - od februára nemôže dlhšie rozprávať. Zomrela 13. augusta v spánku. Je pochovaná v rodinnej hrobke v East Wellow. Žila deväťdesiat rokov a tri mesiace (3).

Florence Nightingaleová bola veľmi plodnou autorkou. Jej najznámejšie dielo "Poznámky o ošetrovatelstve" bolo distribuované jej študentmi a vydávané vo veľmi veľkých nákladoch. Ostatné diela boli rozširované najmä priateľmi a jej žiakmi. Medzi jej najznámejšie a významné diela patria:

The Institution of Kaiserswerth on the Rhine for the Practical Training of Deaconesses (Inštitúcia Keiserwerth nad Rýnom pre praktický výcvik diakoničiek) under the direction of Rev. Pastor Fliedner, embracing the support and care of a Hospital, Infant and Industrial Schools, and Female Penitentiary. Printed by the Inmates of the London Ragged Colonial Training School, 1851.

Letters from Egypt (Listy z Egypta). Privately printed 1854.

Statements Exhibiting the Voluntary Contributions Received by Miss Nightingale for the Use of the British Hospitals in the East, With the Mode of their Distribution, in 1854, 1855, 1856. (Potvrdenia dokazujúce dobrovoľné príspevky, ktoré dostala slečna Nightingaleová pre britské nemocnice na východe a spôsob ich distribúcie v rokoch 1854, 1855, 1856). Harrison and Sons, 1857.

Notes on Matters Affecting the Health, Efficiency and Hospital Administration of the British Army. Founded Chiefly on the Experience of the late War (Poz-

námky týkajúce sa zdravia, efektívnosti a administratívy nemocníc britskej armády. Hlavné na základe skúsenosti z poslednej vojny). Presented by Request to the secretary of State for War. Privately printed for Miss Nightingale, Harrison and Sons, 1858.

Subsidiary Notes as to Introduction of female Nursing into Military Hospitals in Peace and War, Presented by Request to Secretary of State for War (Doplňujúce poznámky k zavedeniu ošetrovania ženami vo vojenských nemocniciach počas mieru a vojny. Vyžiadané ministerstvom vojny). Privately printed for Miss Nightingale, Harrison and Sons, 1858.

A contribution to the Sanitary History of the British Army During the Late War with Russia (Príspevok k dejinám sanitárnej - ošetrovateľskej starostlivosti o britskú armádu počas poslednej vojny. Harrison and Sons, 1859.

Notes on Hospitals (Poznámky o nemocniciach). John W. Parker and Sons, 1859, 3rd edition, almost completely rewritten, 1863. Longmans, Green and Co.

Notes on Nursing: What it is, and What it is not (Poznámky o ošetrovatelstve: čo je a čo nie je). By Florence Nightingale. Harrison and Sons, 1860.

Introductory Notes on Lying - in Institutions. Together with a Proposal for Organizing an Institution for Training Midwives and Midwifery Nurses (Úvodné poznámky o pôrodniciach spolu s návrhom na organizáciu inštitúcie na vzdelávanie pôrodných asistentiek a pôrodných sestier). By Florence Nightingale. Longmans, Green and Co., 1871.

Life or Death in India (Život a smrť v Indii). A paper read at the meeting of the National Association for the promotion of Social Science, Norwich, 1873.

On Trained Nurses for the Sick Poor (O vyškolených sestrách pre chorých chudobných). By Florence Nightingale. The Metropolitan and National Nursing Association, 1876.

Miss Florence Nightingale's Address to Probationer - Nurses in the "Nightingale Fund" School at St. Thomas's Hospital and Nurses who were formerly trained there, 1872 - 1900. Printed for private circulation (4).

Literatúra

1.FARKAŠOVÁ, D. *Ošetrovatelstvo - teória*. Martin : Osveta, 2001.134 s. ISBN 80- 8063-086-0.

2.*Florence Nightingale*. Timeline, Part 1: 1788-1849. online, cit. 12.11.2004 dostupné na internete [http://: www.countryjoe.com/nightingale/tl1.htm](http://www.countryjoe.com/nightingale/tl1.htm)

3.*Florence Nightingale*. Timeline, Part 2: 1850-1910. online, cit. 12.11.2004 dostupné na internete <http://: www.countryjoe.com/nightingale/tl2.htm>

4. *Modern History Sourcebook: Florence Nightingale: Rural Hygiene*. online, cit. 12.11.2004 dostupné na internete <http://:www.fordham.edu/halsall/mod/nightingale-rural.html>